

Sygn. akt III AUa 1775/13

## WYROK

**W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 29 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba
Sędziowie:	SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak (spr.)
Protokolant:	stażysta Katarzyna Pankowska

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2014 r. w Gdańsku

sprawy A. M.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o objęcie ubezpieczeniem rolniczym

na skutek apelacji A. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dnia 26 czerwca 2013 r.,  
sygn. akt VIII U 544/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1775/13

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 stycznia 2013 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w G. stwierdził ustanie od dnia 10 listopada 2012 r. ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno-rentowego A. M.. Organ rentowy wskazał, iż ubezpieczona jako współnik spółki jawnej nie spełnia warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, gdyż powinna ona podlegać ubezpieczeniu w ZUS.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła A. M. wskazując, że przedmiotem działalności spółki jawnej jest jedynie działalność o charakterze ściśle rolniczym, co nie pozwala na stwierdzenie, że nie jest ona rolnikiem i nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie VIII U 544/13 Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

A. M. jest od dnia 22 września 2004 r. współnikiem spółki jawnej, działającej pod firmą Gospodarstwo (...) Spółka Jawna.

Od dnia 06 stycznia 2005 r. ubezpieczona podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy.

Decyzją z dnia 18 stycznia 2013 r. organ rentowy stwierdził ustanie od dnia 10 listopada 2012 r. ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno – rentowego ubezpieczony, wskazując, iż ubezpieczona jako współnik spółki jawnej nie spełnia warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym aktach ubezpieczeniowych, bowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich wiarygodności, zatem również Sąd ten uznał je za miarodajne dla dokonania ustaleń.

W ocenie Sądu I instancji odwołanie A. M. należało oddalić.

Stosownie do treści art. 7 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 16 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.) ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu, macierzyńskiemu i emerytalno – rentowemu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny – jeżeli ten rolnik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty, albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie natomiast z treścią przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (art. 6 ust. 1 pkt 5), ubezpieczeniu wypadkowemu (art. 12 ust. 1) oraz dobrowolnie, na swój wniosek, ubezpieczeniu chorobowemu (art. 11 ust. 2). Przepis art. 8 ust. 6 ustawy systemowej zawiera definicję osoby prowadzącej pozarolniczą działalność, uznając za taką między innymi osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych (pkt 1) i współnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz współników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej (pkt 4 – dodany z dniem 01 stycznia 2003 r.).

W myśl art. 13 pkt 4 ustawy systemowej osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w okresie od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności (z wyłączeniem - od dnia 20 września 2008 r. - okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej).

Z kolei w myśl art. 4 ustawy z dnia 02 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 ze zm.) przedsiębiorcą w jej rozumieniu jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą (ust. 1), zdefiniowaną w art. 2 jako zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Tak również co do zasady omawiane kwestie regulował obowiązujący do dnia 20

sierpnia 2004 roku przepis art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.).

W świetle przytoczonych wyżej przepisów spółka jawna posiada zdolność prawną i prowadzi przedsiębiorstwo we własnym imieniu i pod własną firmą, a tym samym to ona posiada status przedsiębiorcy podejmującego i wykonującego działalność gospodarczą, a nie jej wspólnicy. Inaczej mówiąc, członkostwo w spółce jawnej nie jest prowadzeniem działalności gospodarczej, a jej wspólnicy nie podlegają ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia takiej działalności, jak to ma miejsce w przypadku wspólników spółki cywilnej, będących przedsiębiorcami w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej (art. 4 ust. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej). Z tego względu w odniesieniu do tych ostatnich w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażany jest pogląd, że skoro nieodzownym atrybutem działalności gospodarczej jest jej wykonywanie w sposób zorganizowany i ciągły, to sam udział w spółce cywilnej, niepołączony z uczestnictwem w działalności tej spółki, nie stanowi wystarczającej podstawy do zaistnienia obowiązkowego ubezpieczenia, o którym stanowi art. 13 ust. 4 ustawy systemowej (por. wyroki tego Sądu: z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie I UK 275/04, publik. OSNP 2006 nr 3-4, poz. 59 i z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie III UK 112/07, publik. LEX nr 491466).

Stanowiska tego nie można jednak wprost przenosić na wspólników spółki jawnej, którzy nie prowadzą działalności gospodarczej (działalność tę prowadzi spółka), a tytułem podlegania przez nich obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jest pozostawanie wspólnikami takiej spółki.

Z treści art. 8 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej wynika, że dla potrzeb podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym wspólnik spółki jawnej uważany jest za osobę prowadzącą działalność pozarolniczą. Pozostawanie wspólnikiem takiej spółki stanowi zatem prowadzenie pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej.

Z tego względu wykonywanie pozarolniczej działalności, o którym stanowi art. 13 ust. 4 ustawy systemowej, to nic innego jak posiadanie statusu wspólnika spółki jawnej prowadzącej działalność gospodarczą. Podleganie przez wspólnika takiej spółki obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w okresie od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności pozarolniczej do dnia zaprzestania jej wykonywania należy zatem odnosić do okresu posiadania statusu wspólnika w spółce prowadzącej (wykonującej) działalność gospodarczą, a nie do faktycznego uczestniczenia w działalności przedsiębiorstwa. Prowadzenie pozarolniczej działalności między innymi poprzez pozostawanie wspólnikiem spółki jawnej wywołuje skutek w postaci podlegania ubezpieczeniom społecznym. Skutek ten powstaje z mocy prawa i trwa przez cały czas istnienia przesłanek określonych w art. 13 pkt 4 ustawy systemowej, niezależnie od woli wspólników i ukształtowania przez nich stosunków wewnętrznych spółki.

Odnosząc powyższe rozważania do niniejszej sprawy Sąd Okręgowy wskazał, że A. M. jest wspólnikiem spółki jawnej od dnia 22 września 2004 r. Sąd ten zważył również, iż do dnia 01 stycznia 2003 r., tj. do zmiany ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, nie było podstaw prawnych do uznania wspólników spółek jawnych za osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą i tym samym do tej daty brak tytułu do objęcia ich obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Od tej daty jednak dla potrzeb podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym wspólnik spółki jawnej uważany jest za osobę prowadzącą działalność pozarolniczą i jest objęty obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Jak już zostało wskazane, członkostwo w spółce jawnej nie jest prowadzeniem działalności gospodarczej, a jej wspólnicy nie podlegają ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia takiej działalności, jak to ma miejsce w przypadku wspólników spółki cywilnej, będących przedsiębiorcami w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Wspólnicy spółki jawnej nie prowadzą działalności gospodarczej, bowiem działalność tę prowadzi spółka, a tytułem podlegania przez nich obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jest – jak już zostało wskazane – pozostawanie wspólnikami takiej spółki.

Sąd I instancji uznał, że wbrew twierdzeniu ubezpieczonej, nie ma znaczenia przedmiot działalności spółki jawnej. Z tego względu przyjął, że zasadnym było stwierdzenie ustania ubezpieczenia społecznego rolników w stosunku do

A. M.. Zdaniem tego Sądu organ rentowy słusznie stwierdził, że wnioskodawczyni winna podlegać ubezpieczeniom społecznym w ZUS.

Sąd Okręgowy podzielił pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r. w sprawie I UK 157/04, publik. OSNP 2005/17/274, iż objęcie z dniem 01 stycznia 2003 r. wspólnika spółki jawnej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą (art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej) powoduje z mocy ustawy wyłączenie z ubezpieczenia społecznego rolników.

Mając na uwadze powyższe, na mocy art. 477 (14) § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, Sąd ten orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła A. M. zarzucając temu wyrokowi naruszenie przepisów art. 7 i 16 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r. poz. 1403 ze zm.) w zw. z art. 193, art. 32 ust. 1 i 2, art. 21, art. 22 i art. 23 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca dokonała streszczenia postępowania administracyjnego w niniejszej sprawie oraz wskazała, że jedynym przedmiotem działalności spółki jawnej Gospodarstwo (...) jest działalność o charakterze ściśle rolniczym (dział 3, rubryka 1 wydruku KRS tej spółki), co nie pozwala na stwierdzenie, że skarżąca nie jest rolnikiem i nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Zdaniem apelującej stosowanie kryterium wyłącznie podmiotowego, opartego o fakt „bycia” wspólnikiem spółki jawnej, bez uwzględnienia, iż wspólnik spółki jawnej nie prowadzącej innej działalności, niż rolnicza, nie jest przedsiębiorcą, jest nieuzasadnione. Stanowi to jawną, nieuzasadnioną dyskryminację gospodarczą i zróżnicowanie rolników prowadzących gospodarstwa rolne w różnych formach. Całkowicie niezrozumiała jest sytuacja, w której do KRUS-u może należeć wspólnik dwuosobowej spółki z o. o., a nie może należeć wspólnik dwuosobowej spółki jawnej, mimo takiego samego przedmiotu działalności i wykonywania tych samych czynności w gospodarstwie rolnym. Konieczność zastosowania przepisów sprzecznych z Konstytucją R.P. uzasadnia zwrócenie się z pytaniem prawnym co do konstytucyjności takich przepisów.

W konkluzji apelacji skarżąca wносиła o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku i uchylenie zaskarżonej decyzji, względnie
- 2) uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Apelacja A. M. nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zawiera zarzutów skutkujących uchynieniem lub zmianą wyroku Sądu I instancji.

W przedmiotowej sprawie nie budzą wątpliwości, ani nie są przedmiotem sporu okoliczności faktyczne, zaś spór koncentruje się jedynie na kwestii, czy zachodzą przesłanki z art. 7 ust. 1 a contrario i art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r., poz. 1403 ze zm., nazywana dalej ustawą o ubezpieczeniu społecznym rolników) do stwierdzenia ustania podlegania wnioskodawczyni ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 10 listopada 2012 r. z uwagi na podleganie innemu ubezpieczeniu społecznemu.

Na wstępie wskazać należy, że osoba spełniająca warunki do objęcia innym ubezpieczeniem społecznym podlega wyłączeniu z obowiązku rolniczego ubezpieczenia społecznego (art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników).

Pokreślenia w tym miejscu wymaga, że zgodnie z art. 5 lit. a ust. 10 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników za pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się pozarolniczą działalność gospodarczą prowadzoną na terytorium

Rzeczypospolitej Polskiej przez osoby fizyczne na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, z wyłączeniem wspólników spółek prawa handlowego oraz osób prowadzących działalność w zakresie wolnego zawodu:

- 1) w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne;
- 2) z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Tym samym w świetle przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników skarżąca z tytułu posiadania statusu prawnego wspólnika spółki jawnej nie jest uważana za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą.

Jednocześnie jednak zasadnie Sąd Okręgowy wskazał, że na podstawie art. 8 ust. 6 pkt 4 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm., nazywanej dalej ustawą systemową), dla potrzeb podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, wspólnik spółki jawnej uważany jest za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność.

Tym samym posiadanie przez A. M. statusu prawnego wspólnika Gospodarstwa (...) spółki jawnej w W. jest tytułem prawnym do objęcia jej obowiązkowo innym ubezpieczeniem społecznym.

Prawidłowo Sąd ten uznał, że okoliczność w postaci prowadzenia przez powyższą spółkę jawną działalności o charakterze ściśle rolniczym pozostaje bez znaczenia dla oceny kwestii podlegania A. M. obowiązkowo innym ubezpieczeniom społecznym z tytułu posiadania statusu prawnego wspólnika tej spółki.

W konsekwencji, stosownie do treści art. 7 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników a contrario, wnioskodawczyni nie podlega z mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu, jak również zachodzi przesłanka do zastosowania art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, wyłączającego jej podleganie z mocy tej ustawy ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu.

Za niezasadne uznać zatem należy podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego, a w szczególności: art. 7 (ust. 1) i art. 16 (ust. 3) ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Odnosząc się natomiast do wynikającego z treści apelacji zarzutu sprzeczności przepisów: art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej oraz art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z art. 21, art. 22, art. 23, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 193 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Sąd II instancji zważa, że w myśl art. 3 ustawy z dnia 01 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 1997 r. Nr 102, poz. 643 ze zm., nazywanej dalej ustawą o T.K.) każdy sąd może przedstawić Trybunałowi pytanie prawne, co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem.

Sąd ten podziela stanowisko wyrażone w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2004 r. w sprawie III CK 536/02, publik. LEX nr 172784, zgodnie z którym jeżeli sąd ma przekonanie, co do niezgodności przepisu ustawy z Konstytucją lub ma wątpliwości w tym względzie, to - na podstawie art. 193 Konstytucji R.P. i art. 3 ustawy o T.K. - ma obowiązek zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z odpowiednim pytaniem prawnym.

W niniejszej sprawie nie zachodzą wątpliwości, co do zgodności przepisów: art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej oraz art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z Konstytucją R.P. lub ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, a zatem brak jest podstaw prawnych z art. 3 ustawy o T.K. do zwrócenia się do Trybunału Konstytucyjnego z odpowiednim pytaniem prawnym.

Stosownie do treści art. 385 k.p.c. sąd drugiej instancji oddala apelację, jeżeli jest ona bezzasadna.

Wobec powyższego, na mocy art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku.